

استراتژی به کارگیری پلیس زن در یگان ویژه؛ با شناسایی فرصت‌ها و تهدیدات،

نقاط قوت و نقاط ضعف

اکرم علیمردانی^۱، زهره عبدالهی^۲ و اکبر استرکی^۳

۱- عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین، نویسنده مسئول: ak.alimardani2014@gmail.com

۲- مدرس دانشگاه علوم انتظامی امین، zohreh.abdollahi59@gmail.com

۳- استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین، aestarki@gmail.com

چکیده

زمینه و هدف: ورود تعدادی از زنان در فعالیت‌های مجرمانه، ضرورت حضور پلیس زن را برای مقابله با آن‌ها بیشتر کرده است. بدیهی است برای به کارگیری موفقیت‌آمیز زنان پلیس در عرصه‌های عملیاتی همچون یگان ویژه باید راهبردها و استراتژی‌های به کارگیری آن‌ها ترسیم شود و بدین منظور، شناخت فرصت‌ها و تهدیدات و نقاط قوت و نقاط ضعف حضور آن‌ها در یگان‌های ویژه می‌تواند راه گشا باشد. لذا هدف این پژوهش پرداختن به این مقوله است.

روش: این پژوهش از نوع توصیفی - پیمایشی است که با روش تجزیه و تحلیل SOWT و به کارگیری نرم‌افزار SPSS در جامعه آماری متشکل از کلیه افراد شاغل در یگان ویژه ناجا و اساتید دانشگاه علوم انتظامی امین با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی ساده انجام شده است. تعداد نمونه آمار انتخاب شده ۶۱ نفر از فرماندهان، مدیران و اساتید یگان ویژه است. ابزار تحقیق پرسشنامه‌ای محقق ساخته است که در کل شامل ۱۴ گویه است. در تنظیم گویه‌های پرسشنامه از نظرات متخصصان حوزه پلیس و یگان ویژه و محتوای مباحث مطرح شده در میزگردها و کمیته‌های علمی مرتبط استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد مؤلفه‌ها در به کارگیری زنان پلیس در حوزه عملیات روانی یگان ویژه در حد مطلوب است. ولی از سوی دیگر، به کارگیری آن‌ها در عملیات روانی با تهدید خارجی مواجه است و استراتژی مناسب به کارگیری زنان پلیس در حوزه عملیات روانی یگان ویژه باید یک استراتژی رقابتی باشد.

کلید واژه‌ها: پلیس زن، یگان ویژه، فرصت‌ها، تهدیدات، نقاط قوت، نقاط ضعف

◀ **استناد (به شیوه APA ویرایش ۶):** علیمردانی، اکرم؛ عبدالهی، زهره؛ استرکی، اکبر (پاییز و زمستان ۱۳۹۵). استراتژی به کارگیری پلیس زن در یگان ویژه؛ با شناسایی فرصت‌ها و تهدیدات، نقاط قوت و نقاط ضعف. *دوفصلنامه پژوهش‌های انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده*، ۴ (۲)، ۱۶۷-۱۷۸.

مقدمه

یگان‌های ویژه به‌عنوان ابزار قدرت سخت و نیروهای نظامی قدرتمند و وفادار به‌نظام هستند که در لحظات سخت و نفس‌گیر، با اقتدار وارد عمل شده و با ایستادگی و رشادت اقدام به دفاع از ساخت نظام و حریم ولایت می‌کنند. ازجمله وظایف این یگان‌ها مقابله و مبارزه قاطع و مستمر با هرگونه خراب‌کاری، تروریسم و حرکت‌های محل امنیت کشور، حفاظت و برقراری امنیت اجتماعات، تشکل‌ها و راهپیمایی‌های قانونی و مجاز و جلوگیری از هرگونه راهپیمایی و اجتماعات غیرمجاز است (احمدی مقدم، ۱۳۹۱، ص ۲۰). از این‌رو، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران نیز برای استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی موظف شد سازوکاری را تهیه تا با بهره‌گیری از فنون و دانش کنترل اجتماعات نسبت به کنترل مناسب تجمعات و گروه‌های برهم‌زننده امنیت جامعه که با اهداف و توطئه‌های از پیش تعیین‌شده دسیسه‌گران سرسپرده به استکبار جهانی ممکن است در گوشه و کنار جامعه اتفاق افتد اقدام کند. به زعم جان‌نثاری (۱۳۸۹)، بعد از ادغام سه نیروی کمیته، شهرداری و ژاندارمری و تشکیل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، فرماندهی یگان‌های ویژه پاسداران به‌عنوان نیروی احتیاط ناجا سازمان‌دهی و یکی از مأموریت‌های مهم آن مقابله با اغتشاشات و کنترل بحران‌ها و ناآرامی‌ها است. از سویی دیگر، امروزه به دلیل پدیده جهانی شدن (که یکی از نتایج آن گسترش امکانات ارتباطی و اطلاعاتی و افزایش سرعت ایجاد تغییر در دانش و اطلاعات است)، بیش از گذشته زنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی و غیره حضور می‌یابند. این در حالی است که متأسفانه شاهد ورود تعدادی از آن‌ها در فعالیت‌های مجرمانه هستیم که این خود ضرورت حضور پلیس زن را برای مقابله با آن‌ها ایجاد کرد. با رواج فعالیت‌های فمینیستی در کشور، زنان هم در عرصه‌های اعتراضات اجتماعی غیرقانونی وارد شده و روز به روز حضور آن‌ها همراه با مردان و حتی جلودار آن‌ها گسترش می‌یابد که در فتنه ۱۳۸۸ شاهد این ماجرا بودیم و فیلم‌ها و تصاویر زیادی وجود دارد که نشان می‌دهد دختران جوان در صف اول شورش‌های اجتماعی، خرابکاری‌ها و آتش‌زدن‌های خیابانی بودند. شناخت تهدیدات، آسیب‌ها و چالش‌های پیش روی مأموریت‌ها در نهاد یا هر یگان و به‌تبع آن، اتخاذ شیوه و راهکارهای عملی برای مقابله و مواجهه با این تهدیدها و چالش‌ها، کمک ویژه‌ای به پویایی و به‌روز بودن آن نهاد یا یگان خواهد کرد. طبیعی است با این رویکرد و ساختار سنجی جامعه و مرور حوادث و رخداد‌های سال‌های اخیر، درخواهیم یافت گروه، قسمت یا بخشی از مخاطبان یگان‌های ویژه ناجا چه در فعالیت‌های اجتماعی و چه در مواجهه با چالش‌های جامعه، زنان هستند (کرامتی و ملتفت، ۱۳۸۲). با توجه به مطالب فوق و پیش‌بینی افزایش این روند در آینده (به دلیل جوان بودن جامعه امروز زنان که نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند)، لزوم تقویت یگان ویژه که یکی از وظایف آن برخورد قدرتمندانه با مخلفان نظم و امنیت است، پیش از پیش ظهور پیدا می‌کند و استفاده از نیروی پلیس زن در یگان ویژه یکی از روش‌های تقویت این یگان است. با توجه به اینکه دشمنان انقلاب و ایران اسلامی از

شیوه‌های مختلف برای براندازی و ضربه زدن به نظام مقدس اسلام استفاده می‌کنند و بهره‌گیری ابزاری از زنان و تحریک احساسات آن‌ها و تشویق آن‌ها به هنجارشکنی و پیشگام بودن در اعتراضات و تجمعات غیرقانونی هم از این روش‌هاست و از طرفی، لزوم برخورد قانونی و شرعی با این افراد و عدم استفاده از پلیس مرد برای کنترل زنان اغتشاش‌گر و دستگیری آن‌ها، لازم است که یگان ویژه از زنان پلیس توانمند، مقتدر، آموزش‌دیده و ماهر برای کنترل وضعیت بحرانی که زنان دخیل هستند، استفاده کند. ضرورت پرداختن به این امر، امروزه بر مسئولان و دست‌اندرکاران یگان ویژه پوشیده نیست و این امر در سخنان و نشست‌های مسئولان آن رده مشهود است.

در این راستا، یکی از طرح‌های مهم پلیس ایران در سال‌های گذشته، طرح ایده پلیس زن در یگان‌های ویژه است. پلیس و یگان ویژه، به‌عنوان نیروی امنیتی که وظیفه برقراری امنیت اجتماعی را به عهده دارد، از یک سو وظیفه تضمین بخشی مهمی از حقوق شهروندان، مانند حفاظت از جان و مال و حقوق و امنیت شهروندان را متقبل می‌شود و از سوی دیگر، به‌هنگام انجام وظائف خود، بنا به ارتباط مستقیم با زنان در جامعه، ممکن است اقداماتی صورت دهد که به‌حق یا ناحق، به‌عنوان تزییع حقوق آنان تلقی شود (محمد نسل، ۱۳۹۲).

بنابراین، پلیس زن در یگان ویژه، منبعی جهت «کنش متقابل» این سازمان با زنان در جامعه تلقی می‌شود و این یگان علاوه بر آگاهی و توجه نسبت به امور اجتماعی جامعه شامل هنجارهای اعتماد زنان جامعه نسبت به پلیس ضد آشوب (یگان ویژه)، هنجارها یا رفتارهای متقابل و عناصر ساختاری مشارکت‌های رسمی و غیررسمی (نظارت همگانی بر عملکرد یگان ویژه) است که از زنان پلیس شاغل در این یگان این انتظار می‌رود که به علت نوع جنسیت و ویژگی‌های خاص روانی در برخورد با مسائل زنان، رفتار بهتر و سنجیده‌تری داشته باشند. اما به‌منظور موفقیت در ایجاد نهادی جدید به‌عنوان یگان ویژه زنان، باید علاوه بر نیازسنجی، به بررسی دقیق وضعیت موجود و چشم‌انداز آینده پرداخت تا با کمترین شکست و ناکامی در این راه موفق شد. البته تجربه به‌کارگیری زنان پلیس در مأموریت‌های انتظامی امنیتی ناجا نیز می‌تواند در این راه یاری‌رسان باشد.

از این‌رو، با توجه به مطالب فوق، هدف این پژوهش شناسایی فرصت‌ها و تهدیدات محیط بیرونی و نقاط ضعف و قوت محیط درون‌سازمانی برای ترسیم استراتژی‌های فعالیت زنان پلیس در یگان ویژه به‌ویژه با در نظر گرفتن مشارکت زنان یگان ویژه در عملیات روانی در عرصه و مأموریت‌های مربوطه است.

مبانی نظری

یگان ویژه وظایف متعددی بر عهده دارد و در مقاطع مختلف وارد عرصه شده و به انجام وظایف ذاتی و قانونی خود می‌پردازد که در زیر به تعدادی از این وظایف اشاره شده است:

وظایف: با برداشتی که از مأموریت و شرح وظایف ابلاغی به یگان ویژه می‌شود، وظایف و مسئولیت‌های زیر برای این یگان متصور است.

- ۱- مقابله و مبارزه قاطع و مستمر با هرگونه خرابکاری، تروریسم و حرکت‌های مخمل امنیت کشور بنا به دستور.
  - ۲- حفاظت از مسئولان و شخصیت‌های داخلی و خارجی بنا به دستور.
  - ۳- حفاظت و برقراری امنیت اجتماعات، تشکل‌ها و راهپیمایی‌های غیرقانونی و مجتذ و مقابله و جلوگیری از هرگونه تشکل، راهپیمایی و اجتماعات غیرقانونی بنا به دستور.
  - ۴- انجام هرگونه عملیات منظم و غیرمنظم در راستای وظایف ذاتی ناجا بنا به دستور در شهرها، کویر و کوهستان‌ها و جنگل.
  - ۵- انجام عملیات امدادی، پشتیبانی، اورژانسی به آسیب دیدگان حوادث غیرمترقبه.
  - ۶- پشتیبانی و تقویت واحدهای صفی ناجا در راستای وظایف محوله آنان در شرایط خاص بنا به دستور.
  - ۷- همکاری با سایر نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران برابر طرح‌های مصوب بنا به دستور.
  - ۸- پیشگیری از وقوع جرائم مهم از قبیل سرقت‌های به عنف و آدم‌ربایی.
  - ۹- پیشگیری و اعمال قانون در خصوص تخلفات مهم راهنمایی و رانندگی.
  - ۱۰- اجرای سایر دستورات و مأموریت‌های ویژه بنا به دستور (جان‌ناری، ۱۳۸۹، ص ۶۲).
- در تقسیم‌بندی دیگر، مأموریت‌های یگان ویژه به سه بخش قابل تقسیم است:
- ۱- در زمان‌های عادی، حفاظت و تأمین امنیت سفر مسئولان رده یک کشور و برقراری نظم و انضباط مسابقات ملی بر عهده این یگان است.
  - ۲- مأموریت‌هایی همچون رهایی گروگان، مبارزه با تروریست‌ها و حمایت از دیگر مأموریت‌های ناجا مانند التزام بخشیدن به شهرها و ترافیک‌ها و غیره.
  - ۳- مأموریت مقابله با اغتشاشات در زمانی که سایر نیروهای ناجا نتوانند صحنه اغتشاش را آرام کنند، یگان ویژه وارد عمل می‌شود و نسبت به آرام کردن محیط اقدام می‌کند (خالقی، ۱۳۹۱، ص ۱۹۸).
- تحقیقات زیادی در مورد ضرورت توجه به حضور زنان پلیس در مأموریت‌های مختلف نیروی انتظامی وجود دارد که در زیر به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌شود:
- نوبهار، شایگان (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان نقش پلیس زن در مبارزه با مواد مخدر در بین زنان و کودکان نشان دادند که زنان پلیس در زمینه آگاه‌سازی، اطلاع‌رسانی، ارائه مشاوره انتظامی به زنان و جوانان در معرض خطر و آموزش خانواده‌ها در پیشگیری از مصرف مواد مخدر و کنترل قاچاق مواد مخدر توسط زنان مجرم می‌توانند ایفای نقش کنند و مبارزه با باندهای ترویج مواد به‌ویژه در مکان‌های زنانه، از جمله اقدامات انتظامی پلیس زن در این زمینه بوده‌اند. اقداماتی چون مدیریت سازمان‌های مرتبط با زنان در جهت حمایت از خانواده‌های آسیب‌دیده از مواد مخدر و پیشگیری از آسیب‌های بیشتر آنان از دیگر نتایج تحقیق بوده است.
- میرزا خانی و درویشی (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان نقش پلیس زن در اعتمادسازی عملکرد کلانتری‌های

شهر اهواز نشان دادند بین نقش پلیس زن با اعتمادسازی خانواده نسبت به عملکرد کلانتری‌ها رابطه معناداری وجود دارد و زنان پلیس می‌توانند اعتماد خانواده‌ها، به‌ویژه زنان و کودکان را نسبت به عملکرد کلانتری‌ها افزایش دهند.

- دیرباز (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان مردان، زنان و شدت عمل بیش‌ازحد پلیس؛ روایتی از دو جنسیت، نشان داد حضور افسران زن در حوادث ناشی از برخوردهای خشونت‌آمیز و افراطی پلیس، به‌طور چشمگیری اندک است و داده‌های آماری، تفاوت‌های موجود میان مردان و زنان را در اتخاذ شیوه‌های اجرایی وظایف پلیسی روشن می‌کند و اهمیت افزایش استخدام نیروهای زن را به‌عنوان راهبردی برای کاهش مشکلات مربوط به اعمال خشونت از سوی پلیس، جلوه‌گر می‌سازند. فرماندهان پلیس و مسؤولین، پس از درک بهتر ابعاد جنسیتی شدت عمل مفرط نیروهای پلیس، نسبت به افزایش استخدام مأموران زن که احتمال درگیری آن‌ها در رفتارهای خشونت‌آمیز کمتر است، ترغیب خواهند شد.

- بایرامی، حاجیلو و حاجیلو (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه نگرش به پلیس زن و اعتماد اجتماعی (مطالعه موردی؛ دانشجویان دانشگاه پیام نور ارومیه) نشان دادند که بین نگرش به پلیس زن و اعتماد اجتماعی، نگرش به پلیس زن با رفتار مبتنی بر اعتماد کردن، صراحت، صداقت و اطمینان رابطه وجود دارد. همچنین، در بین مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی، با اطمینان ۳۲/۰۸ درصد به‌عنوان تأثیرگذارترین مؤلفه در نگرش به پلیس زن انتخاب شد و بعد از آن، به ترتیب رفتار مبتنی بر اعتماد کردن با ۲۶/۳۲ درصد، صراحت با ۱۵/۲۶ درصد و صداقت با ۱۴/۸۹ درصد رتبه‌های بعدی را کسب کردند.

- رجبی (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان پلیس زن و حقوق شهروندی زنان بزه‌کار و بزه دیده در جرائم مواد مخدر و روان‌گردان، نشان داد با توجه به اینکه بخش مهمی از جرائم مواد مخدر و روان‌گردان را زنان انجام می‌دهند و به لحاظ الزامات شرعی و قانونی برای مقابله با این دسته از مجرمان، نقش پلیس زن درخور توجه است؛ بدین‌سان، الزامی کردن حضور افسران زن در اجرای برخی از وظایف محول شده به پلیس به‌ویژه بازجویی و تحقیق از زنان و دختران بزه دیده و مجرم، دستگیری و تفتیش بدنی زنان - به‌ویژه در مورد مواد مخدر جاسازی‌شده - نقل و انتقال و امور نگهداری زنان بازداشت‌شده و حمایت از زنان و کودکان بزه دیده ضروری است.

- شایگان (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر نگهداشت پلیس زن نشان داد وجود نقش‌های متعدد برای این قشر از پلیس به‌ویژه دو نقش مهم مادری و همسری، بعضاً مشکلاتی برای آنان ایجاد کرده که تأثیر آن بر جامعه، سازمان و خود زنان پلیس مشهود است و به همین دلیل خواهان بازنشستگی زود هنگام می‌شوند که این امر به ضرر سازمان است و پیشنهادهایی برای خروج از این وضعیت، افزایش رضایتمندی زنان پلیس و به پیروی از آن، بهره‌وری بالاتر آنان و صرفه‌سازمانی در نگهداشت پلیس زن ارائه داده است.

- مخدوم و محمودی، (۱۳۹۰) در پژوهشی تطبیقی با عنوان نقش پلیس زن در برخی کشورهای جهان نشان دادند افزایش تعداد زنان در سازمان‌های پلیسی باعث حضور هر چه بیشتر و گسترده آن‌ها در اجتماع شده و به لحاظ کیفی نیز باعث اعتماد بیشتر زنان آسیب‌دیده اجتماع به پلیس شده و به همکاری آنان در مواقع ضروری با پلیس منجر می‌شود. حضور زنان در فعالیت‌های پلیسی برخی کشورها مؤثر بیان شده و توسعه بخش‌های تخصصی پلیس زن در سازمان‌های پلیس کشورها زمینه‌ساز حضور گسترده آنان در فعالیت‌های پلیسی خواهد بود.

مأموریت‌های پیش‌بینی شده زنان پلیس در یگان ویژه

در راستای انجام مأموریت‌های فوق از سوی فرماندهان و مدیران یگان ویژه، این مأموریت‌ها برای زنان در یگان ویژه در نظر گرفته شده است:

- ۱- شرکت در عملیات روانی علیه اخلال گران و آشوب‌طلبان زن؛
  - ۲- شرکت در عملیات مردم یاری در مواقع مورد لزوم؛
  - ۳- انجام فعالیت‌های اطلاعاتی در اغتشاشات و ناآرامی‌ها زنان؛
  - ۴- بدرقه و بازجویی اولیه زنان در صحنه و دستگیری احتمالی زنان متخلف؛
  - ۵- نقش آرام‌سازی و تلطیف اجتماعی در هنگام حضور یگان ویژه در صحنه‌های عملیاتی (کریمی، ۱۳۹۳، ص ۴۰).
- با توجه به نتایج حاصل از پژوهش‌های فوق و اهداف تعریف شده از به کارگیری زنان پلیس در یگان ویژه، بر آن شدیم تا به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و نیز فرصت‌ها و تهدیدات به کارگیری زنان پلیس در یکی از مأموریت‌های تعریف شده، یعنی شرکت در عملیات روانی علیه اخلال گران و آشوب‌طلبان زن، این پژوهش را انجام دهیم. لذا سؤال اصلی این تحقیق این است که راهبرد یا استراتژی مناسب به کارگیری زنان پلیس در حوزه عملیات روانی یگان ویژه ناجا چیست؟

روش

این پژوهش از حیث جهت‌گیری اقدام، از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر فنون مورد استفاده از نوع کمی پیمایشی و به لحاظ هدف، توصیفی است که با استفاده از پرسشنامه‌ای محقق ساخته با ۱۴ گویه برگرفته از مرور اسناد و مدارک موجود و نیز نقطه نظرات عنوان شده در جلسات و میزگردهای علمی مرتبط تهیه شده است. جامعه آماری شامل کلیه فرماندهان و مدیران شاغل در یگان ویژه ناجا و اساتید این گروه آموزشی بود. نمونه آماری نیز به روش تصادفی ساده انتخاب شد. برای سنجش پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. پایایی جزئی

مقدار آلفای کرونباخ	شاخص‌ها
۷۸۳/۰	نقاط قوت
۷۹۲/۰	نقاط ضعف
۸۰۱/۰	فرصت
۸۲۰/۰	تهدید
۹۰۷/۰	پایایی کل

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که ابزار تحقیق از پایایی بالایی به میزان ۰/۹۰ برخوردار بود. ابزار تحقیق این پژوهش، پرسشنامه‌ای محقق ساخته است که گویه‌های آن پس از انجام مصاحبه و برگزاری جلسات با مدیران و کارشناسان گردآوری شده و با کمک نرم‌افزار SPSS و با استفاده از روش‌های آماری و روش تحلیل SWOT مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بدین منظور و برای تعیین راهبرد با بهره‌گیری از پرسشنامه‌ها، نقاط ضعف و قوت، تهدیدها و فرصت‌ها، عوامل داخلی و خارجی شناسایی و فهرست شدند. سپس ماتریس عوامل داخلی (EFE) و خارجی (IFE) تنظیم و با بهره‌گیری از ماتریس عوامل داخلی و خارجی (IE)، اقدام به برنامه‌ریزی راهبردی و تعیین راهبردها شد.

گفتنی است ارزیابی سوات برگرفته از برنامه‌ریزی راهبردی مدل هاروارد است که در بخش‌های دولتی و غیردولتی و غیره کاربرد دارد و به‌طور واضح بر این نکته اشاره دارد که راهبردهای مؤثر برای یک سازمان بر توانمندی‌ها استوار خواهد بود، از مزایای ناشی از فرصت‌ها و موقعیت‌ها بهره خواهد جست، بر ضعف‌ها فائق آمده و تهدیدها را به حداقل خواهد رساند (برایسون، ۱۳۸۶، ص ۷-۶).

یافته‌های پژوهش

درنهایت، با توجه به یافته‌ها و به‌منظور دستیابی به پاسخ این سؤال که «راهبرد مناسب به کارگیری زنان پلیس در حوزه عملیات روانی یگان ویژه ناجا چیست؟»، ابتدا به بررسی عوامل داخلی و خارجی از نظر جامعه آماری توسط آزمون t تک نمونه‌ای پرداخته شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است. فرضیه صفر در این آزمون، کوچک‌تر یا مساوی بودن میانگین نظرها از متوسط یعنی عدد ۳ است.

فرضیه صفر در مورد شاخص‌هایی که سطح معناداری آن‌ها کوچک‌تر از ۰/۰۵ بوده و هر دو کران اطمینان آن‌ها مثبت باشد رد می‌شود. بنابراین، با اطمینان ۹۵ درصد از نظر جامعه آماری مورد مطالعه تمامی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید به‌جز «عدم استقبال اجتماعی از حضور زنان پلیس» مورد تأیید قرار گرفته است و می‌تواند در تعیین راهبرد مناسب مورد استفاده قرار گیرد.

جدول ۲. آزمون t تک نمونه‌ای در مورد نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید

نتیجه	فاصله اطمینان		سطح معناداری	درجه آزادی	T	میانگین	
	کران بالا	کران پایین					
تأیید	۰.۸۴۲۶	۰.۳۷۴	۰.۰۳۳	۴۹	۲.۱۹۶	۳.۴۴۰۰	O۱
تأیید	۰.۸۱۶۰	۰.۱۴۴۰	۰.۰۰۶	۴۹	۲.۸۷۱	۳.۴۸۰۰	O۲
تأیید	۰.۷۵۱۶	۰.۰۸۴	۰.۰۴۵	۴۹	۲.۰۵۵	۳.۳۸۰۰	O۳
تأیید	۰.۸۷۰۶	۰.۰۹۵۱	۰.۰۱۳	۴۸	۲/۶۱۵	۳/۳۸۷۸	O۴
رد	-۰/۰۱۲۴	-/۶۸۱۵۰	۰/۰۴۲	۴۸	۲/۰۸۵	۲/۶۵۳۱	T۱
تأیید	-/۵۳۵۷	-/۲۰۹۲	۰/۰۳۸	۴۸	۲/۸۸۱	۳/۱۶۳۳	T۲
تأیید	-/۴۲۶۱	-/۲۲۶۱	۰/۰۲۱	۴۹	۲/۶۱۶	۳/۴۰۰۰	T۳
تأیید	-/۴۸۲۱	-/۲۳۷۲	۰/۰۱۵	۴۸	۲/۶۸۵	۳/۵۲۲۴	T۴
تأیید	۱/۲۲۴۹	-/۰۵۵۱	۰/۰۲۶	۴۹	۲/۱۹۹	۳/۶۴۰۰	S۱
تأیید	-/۴۰۶۵	-/۲۸۶۵	۰/۰۳۲	۴۹	۳/۳۴۸	۳/۴۶۰۰	S۲
تأیید	-/۴۶۷۵	-/۲۲۷۵	۰/۰۳۹	۴۹	۲/۶۹۴	۳/۵۲۰۰	S۳
تأیید	-/۳۰۵۰	-/۱۲۵۰	۰/۰۲۴	۴۹	۲/۳۳۰	۳/۳۴۰۰	W۱
تأیید	-/۳۳۵۳	-/۲۷۵۳	۰/۰۴۳	۴۹	۲/۲۴۴	۳/۲۸۰۰	W۲

ماتریس تحلیل SWOT

مطابق روند تحلیل SWOT، پس از شناسایی نقاط ضعف و قوت محیط داخلی و فرصت‌ها و تهدیدات خارجی، امتیازهای هر یک از شاخص‌ها در قالب ماتریس‌های ارزیابی داخلی و خارجی محاسبه می‌شود. از اعضای نمونه موردنظر خواسته شد که عوامل را درجه‌بندی کنند؛ به طوری که به ضعف شدید ۱ و ضعف ضعیف ۲، به نقطه قوت قوی ۴ و نقطه قوت ضعیف ۳، به فرصت عالی ۴ و فرصت ضعیف ۳، به تهدید شدید ۱ و تهدید ضعیف ۲ داده شود. با توجه به تفاوت نمره‌های داده شده، از میانگین نمرات استفاده شد. همچنین، برای محاسبه ضریب اهمیت هر شاخص نیز از روش میانگین وزنی استفاده شده است. در ادامه، ماتریس‌های ارزیابی مذکور در جداول شماره ۳ و ۴ ارائه شده است.

امتیاز نهایی در جدول ۳ ماتریس ارزیابی داخلی ۲/۶۵ به دست آمده است که با توجه به بیشتر بودن آن از ۲/۵، به کارگیری زنان در حوزه عملیات روانی یگان ویژه با قوت داخلی مواجه است و دو مؤلفه فرسایشی بودن این مأموریت‌های اجرایی برای زنان پلیس در یگان ویژه و عدم وجود الگوهای عملی مناسب به کارگیری پلیس زن در این مأموریت‌ها به دلیل اخذ نمره‌ای کمتر از ۲/۵ از نقاط ضعف به کارگیری این زنان محسوب می‌شود.

جدول ۳. ماتریس ارزیابی نقاط قوت و ضعف (داخلی)

نمره نهایی	نمره	ضریب	مؤلفه‌ها	نماد	
۰/۷۲۱	۳/۶۴	۰/۲۳۴	افزایش اعتماد به نفس در زنان پلیس شاغل در یگان ویژه	S۱	قوت
۰/۵۸۱	۳/۴۶	۰/۱۹۶	به کارگیری زنان پلیس در برنامه‌های عملیات روانی قبل از شکل‌گیری تجمعات زنان	S۲	
۰/۸۲۴	۳/۵۲	۰/۲۰۴	بکارگیری زنان پلیس در عملیات‌های روانی مأموریت‌های خاص یگان ویژه	S۳	
۰/۲۶۳	۱/۳۴	۰/۱۹۸	فرسایشی بودن این مأموریت‌های اجرایی برای زنان پلیس در یگان ویژه	W۱	ضعف
۰/۲۶۱	۱/۲۸	۰/۱۶۸	عدم وجود الگوهای عملی مناسب به کارگیری پلیس زن در این مأموریت‌ها	W۲	
۲/۶۴۹			جمع		

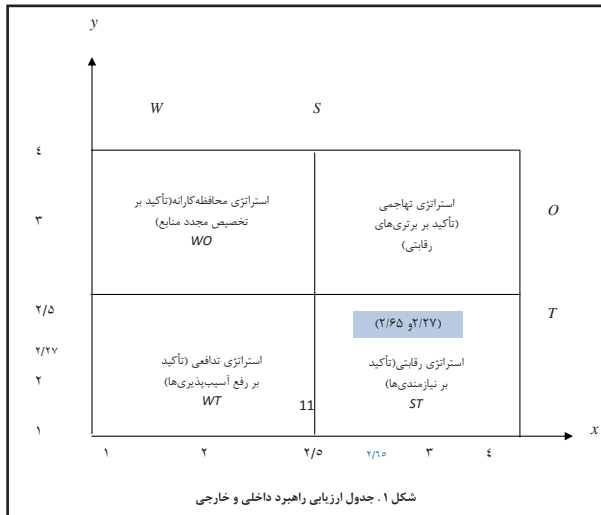
جدول ۴. ماتریس ارزیابی فرصت‌ها و تهدیدات (خارجی)

نمره نهایی	رتبه	ضریب	مؤلفه‌ها	نماد	
۰/۴۸۱	۳/۴۴۰	۰/۱۴۰	افزایش حضور زنان در رخدادهای اجتماعی	O۱	فرصت
۰/۴۸۳	۳/۴۸۰	۰/۱۳۹	ارائه الگوی موفق از زنان مبارز و ایرانی به جهان	O۲	
۰/۴۸۰	۳/۳۸۰	۰/۱۴۲	توانایی‌های ذاتی و اکتسابی زنان در برقراری ارتباطات اجتماعی	O۳	
۰/۴۱۹	۳/۳۸۸	۰/۱۲۴	تجربه بکارگیری پلیس زن در رویدادهای اجتماعی	O۴	
۰/۱۴۳	۱/۱۶۳	۰/۱۲۳	عدم احصاء پشتوانه علمی و فقهی در به کارگیری پلیس زن در یگان ویژه	T۲	تهدید
۰/۱۳۳	۱/۱۰۰	۰/۱۲۱	مقاومت اجتماعی در به کارگیری زنان پلیس در یگان ویژه	T۳	
۰/۱۳۴	۱/۱۲۲	۰/۱۱۹	عدم بررسی دقیق و همه‌جانبه ضرورت حضور پلیس زن در یگان ویژه	T۴	
۲/۲۷۳			جمع		

امتیاز نهایی در جدول ۴ ماتریس ارزیابی خارجی ۲/۲۷ به دست آمده است که با توجه به بیشتر بودن آن از ۲/۵، به کارگیری زنان پلیس در حوزه عملیات روانی یگان ویژه با تهدید خارجی مواجه است. در مرحله بعدی، پس از کدگذاری هر یک از عوامل مندرج در ماتریس‌های داخلی و خارجی با نگرش سیستمی به این عوامل بر اساس امتیاز نهایی، استراتژی‌های تعیین شده در خانه مربوطه، جایگاه آن در جدول ۴ خانه‌ای SWOT (شکل شماره ۱) به لحاظ تعیین خط‌مشی کلی در اتخاذ استراتژی مناسب توسعه معین می‌شود. در ماتریس داخلی و خارجی ۴ خانه‌ای، جمع نمره‌های نهایی بر روی محور X ها از ۱ تا ۲/۵ نشان‌دهنده ضعف داخلی و نمره ۲/۵ تا ۴ بیانگر میزان قوت است. به همین شیوه، جمع نمره‌های نهایی ماتریس ارزیابی خارجی از ۱ تا ۲/۵ بیانگر میزان تهدید و نمره ۲/۵ تا ۴ بیانگر میزان فرصت است.

قرار گرفتن در هر یک از خانه‌های ماتریس داخلی و خارجی مفاهیم استراتژیک خاصی دارد که در شکل

۱ به نمایش درآمده است.

شکل ۱. جدول ارزیابی راهبرد داخلی و خارجی

با توجه به امتیاز نهایی ماتریس ارزیابی داخلی این پژوهش که برابر است با عدد ۲/۶۵ و خارجی ۲/۲۷ به دست آمده و نیز با توجه به اینکه این نقطه‌ها در خانه ST قرار دارد، که در شکل ۱ مشخص شده است؛ بنا بر تحلیل SWOT استراتژی مناسب به کارگیری زنان پلیس در حوزه عملیات روانی یگان ویژه باید یک استراتژی رقابتی باشد.

نتیجه گیری

مقایسه نتایج حاصل از پژوهش‌های پیشین با پژوهش حاضر نشان داد که به کارگیری زنان در عملیات روانی، آرام‌سازی، کاهش خشونت، حمایت از خانواده مجرمان و افزایش اعتماد به پلیس مفید و مؤثر است (نوبهار و شایگان، ۱۳۹۴؛ میرزا خانی و درویشی، ۱۳۹۳؛ بایرامی، حاجیلو و حاجیلو، ۱۳۹۲؛ رجبی، ۱۳۹۰؛ شایگان، ۱۳۹۰؛ مخدوم و محمودی، ۱۳۹۰) که در نهایت بر آن اذعان دارد که نتایج حاصل از این پژوهش با سایر پژوهش‌های ذکر شده هماهنگ است.

برنامه‌ریزی راهبردی در به کارگیری زنان پلیس در یگان ویژه عبارت‌اند از: مشخص کردن مجموعه‌ای اولویت‌بندی شده که باید در راستای برنامه‌ها و تحقق اهداف سازمان، ایجاد و گسترش یابند. بنابراین، تعیین راهبردها، مرحله‌ای مهم در فرآیند برنامه‌ریزی راهبردی به کارگیری زنان پلیس در یگان ویژه است. نکته مهم این است که تعیین اولویت راهبردی باید براساس معیارها و شاخص‌های مناسب صورت گیرد. در این مقاله، بر اساس دستاوردهای علمی و تحقیقاتی معیارهای مؤثر در تعیین اولویت برنامه‌ریزی حضور زنان در یگان ویژه به خصوص باهدف به کارگیری آنان در عملیات روانی متناسب با مأموریت‌های یگان ویژه مشخص شد. این نتایج نشان داد که بدین منظور، فرآیند برنامه‌ریزی راهبردی در ارتباط با استراتژی‌های رقابتی (St) به منظور تأکید بر نیازمندی‌ها به شرح زیر است:

۱- اخذ استفتائات شرعی در به کارگیری زنان پلیس در یگان ویژه از دفتر مقام معظم رهبری و مراجع تقلید: از آنجایی که به کارگیری زنان پلیس در یگان ویژه به طور رسمی برای اولین بار در حال اجرا است، ارتباط و تعامل با مراجع به دلیل اخذ مجوزهای لازم به لحاظ پوشش ظاهری، نحوه تعامل با شهروندان و غیره دارای اهمیتی اساسی است.

۲- تعامل با رسانه ملی و سایر رسانه‌ها (مکتوب و مجازی) به منظور فرهنگ‌سازی اجتماعی: تلاش بیشتر ناجا در تعامل با سایر نهادها و سازمان‌های متولی در مدیریت امنیت عمومی و به خصوص رسانه‌ها و همکاری مؤثرتر و بیشتر آن‌ها با یگان ویژه.

۳- به عنوان اولین گام، به کارگیری زنان پلیس در موقعیت‌های آزمایشی متناسب با فعالیت‌های یگان ویژه: قبل از به کارگیری گسترده زنان پلیس در یگان ویژه به منظور افزایش تجربه به کارگیری آن‌ها در موقعیت‌های عملیاتی، گروه محدودی از زنان در عملیات یگان ویژه شرکت کنند و پس از بازخورد گیری و شناسایی نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها و در صورت لزوم اصلاح فرآیندهای پیش رو، در گام‌های بعدی به کارگیری گسترده زنان در یگان ویژه را آغاز کرد. چیزی که باید مورد توجه قرار گیرد عدم به کارگیری زنان در یگان ویژه به صورت شتاب‌زده است.

۴- برگزاری مانورهای آموزشی برای زنان پلیس شاغل در یگان ویژه: به منظور افزایش تجربه تخصصی این نیروها، برگزاری مانورهای منطبق با شرایط واقعی می‌تواند بسیار مناسب باشد.

۵- برگزاری نشست‌های مشترک با فرماندهان رده‌های تخصصی ناجا که تجربه به کارگیری زنان پلیس را در مأموریت‌های تخصصی داشته‌اند: با استفاده از این روش می‌توان به شناسایی تعدادی از موضوع‌های مشترک پرداخت تا از دانش ضمنی آن‌ها در شکل‌گیری پلیس زن در یگان ویژه استفاده کرد و در واقع، دانش ضمنی را تبدیل به دانش عینی کرد.

۶- بسط و تعمیق رویکرد جامعه‌محوری و جلب مشارکت‌های مردمی: استفاده از افکار و مشارکت مردمی در همه زمینه‌ها، شناخت جامعه توسط پلیس، افزایش سطح تماس با مردم، تشویق و ترغیب مردم به برقراری ارتباط سازنده با پلیس از طریق برگزاری همایش‌های علمی، کلاس‌های آموزشی، کارگاه‌ها و نمایشگاه‌ها و غیره.

۷- افزایش تعامل و همکاری‌های بین‌المللی با سایر کشورهای اسلامی: تعامل و همکاری با پلیس‌های سایر کشورهای اسلامی می‌تواند امری بسیار مفید به دلیل بهره‌گیری از تجربیات آن‌ها در زمینه‌های اطلاعاتی و امنیتی مرتبط با مأموریت‌های یگان ویژه و چگونگی برخورد آن‌ها در به کارگیری زنان پلیس در مأموریت‌های خاص یگان ویژه باشد.

پیشنهادات: با توجه به نتایج حاصل می‌توان برای تحقق راهبردهای پیشنهادی فوق از روش‌های زیر استفاده کرد:

۱- لزوم تدوین یک برنامه بلندمدت به منظور اجرای راهبردهای ارائه شده؛

- ۲- لزوم استفاده از مشاوران متخصص؛
- ۳- تعریف اقدامات اصلاحی؛
- ۴- فعال کردن تبلیغات محیطی؛
- ۵- تعامل نزدیک با رده‌های تخصصی ناجا و پلیس اینترپل و رده‌ها و سازمان‌های اطلاعاتی موجود در کشور.

منابع

منابع فارسی

- احمدی مقدم، اسماعیل (۱۳۹۱). مجموعه مقالات همایش دیانت و مهارت فرماندهی یگان‌های ویژه ناجا. تهران: دفتر تحقیقات کاربردی یگان ویژه.
- جان‌نثاری، حبیب‌الله (۱۳۸۹). بررسی نقش یگان ویژه پاسداران ناجا در نآرامی‌های سال ۱۳۸۲ شهروندان (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه جامع امام حسین (ع).
- رجبی، ابراهیم (زمستان ۱۳۹۰). پلیس زن و حقوق شهروندی زنان بزه‌کار و بزه دیده در جرائم مواد مخدر و روانگردان. فصلنامه علمی - ترویجی پیشگیری از جرم. ۶(۲۱)، صص ۱۳۵-۱۵۹. بازیابی از: <http://www.magiran.com/view.asp?Type=pdf&ID=1117646&l=fa>
- بایرامی، عباس؛ حاجیلو، وحید و حاجیلو، جلیل (زمستان ۱۳۹۲). بررسی رابطه نگرش به پلیس زن و اعتماد اجتماعی (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه پیام نور ارومیه). فصلنامه دانش انتظامی آذربایجان غربی. ۶(۲۱)، صص ۱-۲۲. بازیابی از: goo.gl/MRt4QP
- شایگان، فریبا (تابستان ۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر نگهداشت پلیس زن. فصلنامه علمی ترویجی منابع انسانی ناجا. ۶(۲۴)، صص ۶۳-۸۲. بازیابی از: goo.gl/zs5Hjg
- مخدوم، جمید رضا و محمودی، نقی (بهار ۱۳۹۰). نقش پلیس زن در برخی کشورهای جهان. فصلنامه علمی ترویجی مطالعات بین‌المللی پلیس. ۲(۵)، صص ۱۰۵-۱۳۳. بازیابی از: <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/987845>
- میرزا خانی، عبدالرحمن و درویشی، صیاد (بهار و تابستان ۱۳۹۳). نقش پلیس زن در اعتمادسازی عملکرد کلاتری‌های شهر اهواز. فصلنامه پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده. ۲(۲)، صص ۵۵-۷۰. بازیابی از: goo.gl/vuT9Lh
- دیرباز، مرضیه (پاییز و زمستان ۱۳۹۳). مردان، زنان و شدت عمل بیش‌ازحد پلیس: روایتی از دو جنسیت. فصلنامه علمی ترویجی پلیس زن. ۸(۲۱)، صص ۵۲-۶۲. بازیابی از: <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1116791>
- نوبهار، زهرا و شایگان، فریبا (بهار و تابستان ۱۳۹۴). نقش پلیس زن در مبارزه با مواد مخدر در بین زنان و کودکان. فصلنامه علمی ترویجی پلیس زن. ۹(۲۲)، صص ۳۲-۵۲. بازیابی از: goo.gl/Oqi4c3
- برابسون، جان ام (۱۳۸۶). برنامه‌ریزی برای سازمان‌های دولتی و غیردولتی (عباس منوریان، مترجم). تهران: انتشارات مرکا آموزش مدیریت دولتی.
- خالقی، موسی (۱۳۹۱). یگان ویژه پاسداران ناجا، وظایف، مأموریت‌ها، مهارت‌های رزمی. مجموعه مقالات همایش فرماندهی یگان ویژه. تهران: دفتر تحقیقات یگان ویژه.
- کرمی، حسن (۱۳۹۳). راهبرد بازدارنده در کنترل اغتشاشات. قم: انتشارات تولی.
- کرمی، حسن (۱۳۹۱). مجموعه مقالات همایش دیانت و مهارت فرماندهی یگان ویژه ناجا. تهران: دفتر تحقیقات کاربردی یگان ویژه.
- محمد نسل، غلامرضا (۱۳۹۲). پلیس و سیاست پیشگیری از جرم. تهران: دفتر تحقیقات کاربردی پلیس ناجا.
- کرامتی، مهدی و ملتفت، حسین (زمستان ۱۳۸۲). مشارکت مردم در انجام وظایف ناجا. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی. ۱(۲)، صص ۲۰۶-۲۳۴. بازیابی از: <http://rms.scu.ac.ir/Public/Teacher/ViewInJ.aspx?ID=12569>